

ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA DE ȘTIINȚE
AGRICOLE
bd. Ștefan cel Mare, 1
MD – 2001, Chișinău,
Republica Moldova
Tel/fax.: (373 22) 232874, 210502
E-mail: ssagricola@rambler.ru

ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION OF AGRICULTURE
SCIENCES
1 Stefan cel Mare Ave.
MD – 2001, Chisinau,
Republic of Moldova
Tel/fax.: (373 22) 232874, 210502
E-mail: ssagricola@rambler.ru

HOTĂRÎREA Adunării Generale a Secției Științe Agricole a AȘM

27 ianuarie 2016

mun. Chișinău

Nr. 66

**Cu privire la activitatea științifică,
inovațională, managerială și financiară a
Instituției Publice Institutul Științifico-Practic
de Horticultură și Tehnologii Alimentare,
instituție de profil a AȘM în anul 2015**

Adunarea Generală a Secției Științe Agricole, examinând *Raportul de activitate științifică, inovațională, managerială și financiară a Instituției Publice Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, (IȘPHTA), instituție de profil a AȘM, în anul 2015*, prezentat de directorul Institutului, dr. hab. Constantin Dadu și *Concluzia comisiei* creată conform Hotărârii Biroului Secției Științe Agricole a AȘM nr. 53 din 19.11.15 în componența: Acad. Micu V.– președintele comisiei; Membrii comisiei: acad. Gaina B.- academician coordonator al SSA a AȘM; Sula I.- Ministru al MAIA; dr. Tudorache Gh.–secretar științific al Secției de Științe Agricole a AȘM; Reșitca R.–șef al Direcției știință, formare profesională și extensiune rurală a MAIA; dr. hab. Donică I. –președintele comisiei metodice ”Pomicultură și Legumicultură”, IȘPHTA; dr. hab., prof. univ. Rusu E.- președintele comisiei metodice ”Viticultură și Vinificație”, dr. Caragia V.- președintele comisiei metodice ”Tehnologii Alimentare”, Ivanov A. – contabil –șef, IȘPHTA, **constată** că în perioada de referință au fost efectuate cercetări științifice în cadrul direcției strategice 18.05 Biotehnologie, la 4 proiecte de cercetări aplicative: **15.817.05.02A** „Tehnologii moderne, soiuri pomicele și bacifere orientate spre producție durabilă și securitatea alimentară” Conducător, dr. hab., Constantin Dadu, **15.817.05.32A** „Tehnologii inovative în viticultură și vinificație-siguranța alimentară a produselor viti-vinicole” Conducător, dr. hab., Eugenia Soldatenco, **15.817.05.03A** „Dezvoltarea tehnologiilor de procesare a materiei prime agroalimentare indigene în asigurarea calității și siguranței alimentelor” Conducător, dr. Eugen Iorga, **15.817.05.04A** “Crearea și implementarea soiurilor și hibridilor de culturi legumicole și cartof, perfecționarea elementelor tehnologice de producere și condiționare a legumelor în cultura convențională și organic”. Conducător, dr. Petru Iliev, cu o finanțare din bugetul de stat în volum de **15385,2** mii lei; 3 Proiecte internaționale bilaterale (**15.820.18.05.05/IT;13.820.14.06 .BA; 15.820.18.05.12/B**) în sumă de **150,0** mii lei; 2 Proiecte pentru tineri cercetători (**14.819.05.12A**) în sumă de **80,0** mii

lei. Au fost obținute mijloace speciale în sumă de **3077,2** mii lei. Finanțarea totală a constituit **18692,4** mii lei.

Potențialul uman încadrat în efectuarea cercetărilor constituie 282 persoane, din care: 182 cercetători științifici, inclusiv: 49 cercetători până la vârsta de 35 ani, 10 doctoranzi, 2 postdoctoranzi, 13 doctori habilitați și 46 doctori în științe.

Toate lucrările planificate au fost îndeplinite în volumul preconizat, în termenii stabiliți și la nivelul metodic adecvat, ce se confirmă prin următoarele rezultate:

Directia Viticultură și Vinificație Au fost identificate și selectate 21 componente parentale și incluse în programul de ameliorare genetică, realizate cca. 30 scheme de încrucișări, completate și monitorizate populația și câmpul de descendenți, evaluate 30 soiuri și elite, inclusiv cu grad diferit de apirenție, cu struguri pentru masă, vin și procesare tehnologică.

În Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante a fost prezentată cererea de înregistrare a soiului Apiren roz Basarabean.

Soiul de struguri pentru masă Tudor a fost omologat în Republica Moldova (publicat în Registrul soiurilor de plante al R. Moldova, a. 2015).

Din protoclonele soiurilor de selecție nouă studiate pot fi menționate Riton T1-9-27, Muscat de Ialoveni T1-11-3, Viorica T1-7-31 și Viorica T2-7-31, Legenda A1-31-7, Negru de Ialoveni A1-3-7, acestea fiind menționate cu cele mai înalte note organoleptice.

S-au elaborat sisteme de tăiere mai raționale în funcție de suprafața de nutriție.

Au fost obținute date inițiale pentru stabilirea afinității de altoire a 5 soiuri de viță de vie autohtone și de selecție nouă, altoite pe 3 soiuri de portaltoi. Cercetările au fost efectuate pe soiurile autohtone Fetească regală, Rara neagră și Fetească neagră și 2 soiuri de selecție nouă Legenda și Floricica altoite pe 3 soiuri de portaltoi: 101-14, Kober 5BB și SO4. A fost produs material săditor pentru înființarea a 2 loturi experimentale (în zonele de Centru și de Sud) pentru stabilirea potențialului productiv și oenologic a soiurilor luate în cercetare, altoite pe diferite soiuri de portaltoi.

Au fost obținute date inițiale și au fost determinate dozele optime de administrare ale unor substanțe chimice și produse biologice noi pentru combaterea vectorilor transmițător de flavescența aurie la viță de vie.

Au fost selectate 46 de biotipuri a soiurilor autohtone și soiurilor de selecție nouă de viță de vie libere de infecții virotice și bacteriene,

A fost creată o bază științifică de date privind caracteristicile organoleptice și compoziția fizico-chimică a 43 de vinuri albe și roșii seci din recolta anului 2014 produse în regiunea vitivinicolă de Sud - aspirante la **indicația geografică protejată "VALUL LUI TRAIAN"**.

Au fost inițiate cercetări comparative a stejarului moldovenesc față de stejarul francez, românesc, ucrainesc și rusesc, privind capacitățile lui de învechire a distilatului de vin.

A fost elaborată tehnologia de producere a vinurilor spumante Muscat în baza perfecționării regimurilor tehnologice de prelucrare a strugurilor și fermentare secundară a amestecului fermentativ.

S-au efectuat lucrări de control a purității tuturor culturilor din Colecția Națională de Microorganisme pentru Industria Vinicolă.

A fost elaborată "Metoda de determinare a aminelor biogene în vinuri".

S-au elaborat proiectele a 4 standarde SM, 6 instrucțiuni tehnologice printre care 3 IT la mărcile proprietate a statului. Au fost prezentate avize la 6 proiecte de standarde interstatale

Directia Pomicultura S-a efectuat descrierea soiurilor introduse din țările UE, s-au colectat date, s-au evidențiat cele mai de perspectivă soiuri pentru producătorii de fructe din Republica Moldova. Ca rezultat, în Catalogul Soiurilor de Plante al Republicii Moldova au fost înregistrate peste 25 de soiuri:- măr-14, păr-4, prun-7 și altele.

Au fost asanate 3 soiuri de măr - Braeburn, Coreal, Remo și soiul de prun Superprezident.

S-a elaborat tehnologia multiplicării *in vitro* a unui biotip de portaltoi – Meroper pentru speciile pomicole prun și piersic și a 4 soiuri de căpșun–Ducat, Crasnîi Bereg, Camerosa, Elvira.

S-a pregătit antiserul virusului pătării necrotice inelare, care afectează speciile pomicole.

S-au obținut butași înrădăcinați de portaltoi de perspectivă – Cubani 86, Evrica, VVA-1 și Pumiselect pentru speciile sîmburaoase.

S-a elaborat mașina pentru tăierea „la cep” a oculanților și fărâmițarea lăstarilor de portaltoi după altoirea prin oculare în pepiniera pomicolă.

S-a completat genofondul de specii bacifere cu 15 soiuri noi de căpșun, coacăz 21, de zmeur - 5, de agriș - 10, de mur- 3, de cătină albă- 5, de călin-3 și de afin-5.

S-au elaborat normativele investițiilor de capital pentru înființarea plantațiilor pomicole și de plante bacifere.

Directia Tehnologii Alimentare Au fost stabiliți parametrii optimali de presiune, temperatură și durata procesului de CO₂-extracție din semințe de struguri și de tomate.

A fost determinat conținutul de substanțe biologice active (licopen) în CO₂-extracte și au fost analizate proprietățile tehnologice ale CO₂-șroturilor respective.

S-a produs în condiții de laborator un vast sortiment de sosuri pe bază de piureuri de gutui, corcodușe, mere, agriș, dovleac, morcov, coacăză neagră, cătină albă, care vor fi propuse industriei de prelucrare.

S-au utilizat acidulanții naturali din struguri, grupa hibrizilor „Vitis Labrusca”.

S-a aplicat metoda de extrudare termoplastică la obținerea produselor de pregătire rapidă din soriz, producție autohtonă.

În condiții industriale s-au produs:40 mostre experimentale de lapte de capră pentru consum direct pasteurizat în ambalaj; 2 loturi experimentale de lapte integral de oaie pasteurizat destinat obținerii brânzeturilor, utilizate la fabricarea brânzei nematurate - caș și brânzei maturate sărate, produse la întreprinderile Prietenia Agro(Soroca) și Vias-Nord (Dondușeni).

S-a efectuat monitoring-ul produselor lactate (lapte și frișcă în sortiment) plasate pe piața Republicii Moldova. În rezultatul investigațiilor tehnico-științifice s-a elaborat Suplimentul Nr. 2 la documentul normativ « Metodologia decelării produselor falsificate și neconforme », destinate laboratoarelor acreditate în scop de inspecție și certificare.

S-au elaborat și înregistrat 3 Standarde Moldovene (tip SM), 2 Standarde SM sunt prezentate spre discuție publică: SM 314:2015 ”Conserve din boabe de leguminoase”, SM 315:2015 ”Uleuri vegetale cupajate”, SM 317:2015 ”Lapte crud de capră și de oaie”, SM ”Produse din dovleac”, SM „Fructe deshidratate îndulcite”.

Directia Legumicultură Au fost selectate linii, forme parentale și create soiuri noi cu valoare sporită de productivitate și calitate, produse semințe de categorii superioare pentru legumicultură.

Au fost transmise în Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante 2 soiuri noi de ardei, gras, unul din ele - soiul Inovator a fost introdus în catalogul de soiuri pentru anul 2016.

Sau evidențiat linii și soiuri noi, cu rezistență și adaptabilitate sporită la factorii biotici și abiotici, care vor fi utilizate pe viitor la obținerea producției ecologice.

A fost studiat procesul de degenerare a cartofului de semințe în procesul de multiplicare în dependență de soi și zonă de cultivare.

Au fost evidențiate noi soiuri adaptate la condițiile termohidrice, perfecționate unele elemente tehnologice de multiplicare a cartofului din semințe, sau precizat termeni de reînnoire a materialului de plantat a soiurilor noi.

Au fost elaborate, studiate și implementate unele aspecte ale elementelor tehnologice de cultivare, recoltare, posterecoltare și păstrare a legumelor, semințelor de legume și materialului de plantat.

Au fost testate și stabilite normele de aplicare a 19 produse noi de uz fitosanitar și fertilizanți, determinată eficacitatea biologică a acestora în combaterea bolilor, dăunătorilor, fertilizarea solului și influența lor asupra sporirii recoltei și calității producției la cartof, tomate cultivate prin răsad și semințe, ceapă, castraveți, pepene verde.

Rezultatele cercetărilor științifice a ISPHTA în anul 2015 au fost expuse în 215 publicații dintre care: monografii-4, contribuții în monografii și culegeri-2, articole în reviste cu factor de impact-4, articole în străinătate-52, articole în reviste naționale de categoria B-5, articole în reviste naționale de categoria C- 47, articole în culegeri naționale-45, teze la onferințe - 44, brevete de invenție-12.

Actualmente la doctoratul ISPHTA sunt 10 doctoranzi, inclusiv 8 cu frecvența la zi și 2 postdoctoranzi.

În cadrul ISPHTA activează 2 Consilii Științifice Specializate și 2 Seminare de Profil la specialitățile 253.03. „Tehnologia băuturilor alcoolice și nealcoolice”, 411.07 „Viticultură”.

În anul 2015 au fost examinate și susținute 3 teze de doctor în tehnică la specialitatea 253.03 „Tehnologia băuturilor alcoolice și nealcoolice și 1 teză de doctor în științe agricole, la specialitatea 411.07 „Viticultură”.

Colaboratorii Institutului au participat cu prezentarea tezelor la Conferințe Practico-Științifice Internaționale și Simpozioane din România, Ialta, Ucraina, au participat la 2 Saloane Internaționale de inventică.

Au fost organizate 71 seminare în domeniul viticulturii, pomiculturii, protecției plantelor și vinificației.

Cercetătorii științifici ai ISPHTA țin prelegeri la instituțiile de învățământ universitar și postuniversitar: „Chimia industrială și ecologică” la Universitatea de Stat din Moldova; „Viticultură” și „Ameliorarea plantelor pomicole” la Universitatea Agrară de Stat din Moldova; „Oenologie” la Universitatea Tehnică din Moldova.

Adunarea Generală a Secției Științe Agricole a AȘM H O T Ă R Ă Ș T E:

1. A considera îndepliniți integral indicatorii de bază ai activității Instituției Publice Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare instituție de profil a AȘM în anul 2015 .

2. A aproba Darea de seamă a Instituției Publice Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare , instituție de profil a AȘM, privind activitatea științifică, inovațională, organizatorică și financiară în anul 2015.

**Academician coordonator al
Secției Științe Agricole, academician**

Boris GĂINĂ

**Secretar științific al Secției
Științe Agricole a AȘM, doctor**

Gheorghe TUDORACHE